

Areal et af langt større Betydning. Min cerede Medforlagsstiller (Clausen) har fuldstændig Ret i, at man ofte har set Eksempel paa, at om det kun var en gammel Sandgrav, har den kunnet ombannes til meget brugelig Havejord. Smidlertid er det en Selvfølge, at Hensynet til Boniteten ikke maa tilside sættes; det er ikke Hensigten at give Anvisning paa, at den Jord, der udlægges til Havelodder, skulde være af slet Bestaffenhed. Langt fra, tværtimod tror jeg, at Bladsen til disse Havelodder i Reglen vil blive valgt af, hvad man kalder Hjemstederne i Byerne. Vrede Medlemmer vide, at vore Byer ere i Reglen udfastede saaledes, at Jordene danne en Riste, saaledes at alle de forskellige Jordlodder støde ind til Byerne med en Spids. Derfor vil det være særdeles vanskeligt at faa en nær ved Byen liggende Plads uden at komme til i væsentlig Grad at fortrædige de Jordbrugere, der bo i Byen, fordi deres Lodder løbe ind til Gaarden med et forholdsvis jævvert Hjørne. Derimod ere i alle Byer en Del af Gaardene udflyttede, ud paa Marken, og de vedkommende have saa i Byen liggende et Hjemsted, som udgør et efter Omstændighederne forskelligt Areal; ofte kan det være et Par Tdr. Land, der ligge i et saadant Hjemsted. Det vil ikke fortrædige nogen i nogen væsentlig Grad, at saadanne Steder ønskes til Samling af Havelodder, og man vil ikke kunne finde nogen kraftigere eller bedre Jord end den, der ligger ved de gamle Hjemsteder. Denne Jord har været dyrket og godet i umindelige Tider, lige fra den Tid, da Jorden overhovedet er bleven dyrket. Men dersom man vilde følge det andet Maal og maale efter Bonitering, altsaa efter Hartkorn, ikke efter Areal, saa ville De se, at man derved vilde komme til aldeles urimelige Resultater. Dersom man vilde udlægge et Maal af omtrent $\frac{1}{4}$ Stæppe Hartkorn, saa vilde man i visse Egne af Landet naa til en Størrelse, som gif op i mange Tønder Land. Der er Steder i Landet, hvor der paa $\frac{1}{4}$ Stp. Hartkorn kan gaa et halvt Hundrede Tdr. Land, tror jeg. Man vilde altsaa derved naa udenfor alle rimelige Grænser, og jeg tror derfor ikke, at dette Maal lader sig anvende. Jeg skal dertil føje, at man ved at lægge Boniteringen til Grund, vilde komme til at paalægge Anlægene en Bekostning, som i mange Tilfælde ikke vilde behøves. Det er klart, at en Bonitering maa finde Sted, naar en enkelt Lod skal udfilles fra en Ejendom, naar en Udstykning skal finde Sted, det er uundgaeligt, men i mange Tilfælde kunne efter den Anvisning, Lovforlaget har givet, disse Havelodder anlægges paa en samlet Plads i Byens Nærhed. Tæn-

ker man sig en halv Snes Havelodder lagte i en Samling, som udstyffes fra en Ejendom og bliver Kommunens, saa behøver dette samlede Antal Lodder ikke nogen yderligere Bonitering, thi Lodderne blive Kommunens Ejendomme, Kommunen betaler Afgifterne og lader sig dem refundere af de paagældende Lejere. De blive staaende som en Enhed, og Kommunen har kun at dele Jorden ud ved en Landmaaler; der behøves ingen Bonitering, thi der finder ikke nogen speciel Udstykning Sted, og de øvrige Omkostninger ved Sagens Berigtigelse, ved Handelen o. s. v. ere efter Lovforlaget frie i enhver Henseende, men det er klart, at Arbejdet ved Boniteringen kan ikke blive frit, thi den paagældende Landmaaler maa selvfølgelig betales. Man har da talt om den store Byrde af personligt Arbejde, som ved dette Forslag vil blive paalagt Sogneraadene. Ja, der høres megen Klage over det Arbejde, man paalægger Sogneraadene, og jeg har selv 25 Aars Erfaring som Formand i et Sogneraad for, at dette Arbejde vover i Aarenes Løb ganske overordentlig. Det er en uheldig Vej, man i denne Henseende er inde paa, lidt efter lidt at gøre Sogneraadene til administrative Kontorer, hvis Kræfter man bruger, som om de vare Kontorister i Ministeriet; der gives Ordre, og saa har Sogneraadet at lystre og at arbejde. Man er for meget kommen ind paa at bebyrde Sogneraadene med den Slags Arbejder, som Sogneraadene nødig gøre, fordi det er Arbejder, som de ikke saa lige kunne se egentlig bør paalægges dem. Men hvor der er en kommunal Interesse, og det en saa nærliggende, som dette Lovforslag aabenbart vil indeholde, tror jeg ikke, at der vil komme nogen egentlig Klage fra Kommunernes Side. Naar det siges til dem: Her er en Sag, der tjener Kommunens og dens Beboeres Interesser, og I anmodes nu om at tage den i Haand med al Energi og Velvilje, saa er jeg vis paa, at Sagen ogsaa vil blive optagen fra Kommunernes Side med den samme Forudsetning, som vi her ere gaaede ud fra. Der vil naturligvis ved Sagens Ordning een Gang for alle blive et ganske betydeligt Arbejde ved Planens Gjennemførelse og Anvendelse, det er klart. Det er ogsaa uundgaeligt, at Kommunen maa have en Landmaaler til sin Hjælp i den Henseende, og jeg skal ganske henstille, om man vil finde Anledning til at træffe Bestemmelser, hvor efter det bliver muligt at give Sogneraadene nogen lønnet Medhjælp til Planens Gjennemførelse een Gang for alle, hvis det skulde være fornødent. Men i Fremtiden, siges der, vil der ogsaa deraf resultere forskellige Forpligtelser for Sogneraadene ved Besty-